

«СТАНЬМО, МОВ ОРУЖНИЙ ЛІС!»

Сильвестр Лепкий — видатний український письменник, священник, громадсько-політичний діяч, батько Богдана, Миколи і Левка.

Початкову освіту здобув у Бучацькій народній школі при монастирі святих отців василіан, де вчилися Іван Вагилевич та Володимир Гнатюк. Гімназію закінчив у Бережанах, у Львівському та Чернівецькому університетах студював філософію і класичну філологію. В 1871 році закінчив Львівську духовну семінарію.

Ще в студентські роки Сильвестр Лепкий зарекомендував себе здібним публіцистом, друкуючись у поважному часописі «Правда». Свій перший віршований твір «Вспоминки смерті Григорія барона Яхимовича (Якимовича), митрополита Галицької Русі, Батька вітчизни» опублікував гімназистом у 1866 році.

Після висвячення в 1871 році, ставши священником, отець Сильвестр Лепкий не полишає літературної діяльності, він добре знав як публіцист, співробітник журналу «Зоря», газет «Діло» й «Буковина», різних видань «Просвіти», автор статей з літературознавства, філософії, соціології, економіки, агрономії. Крім уже згаданих, його твори друкували такі солідні й престижні видання, як «Літературно-науковий вісник», «Основа», антологія «Акорди», збірник «На великі роковини в пам'ять Івана Котляревського» та деякі інші.

Але як власне письменник виступав із літературними творами під псевдонімами й криптонімами: Марко Мурава, Борис Борислав, Борис Лепкий, Василишин, Мо і став відомим перед кінцем XIX століття. Зі щирою любов'ю о. Сильвестр Лепкий до своїх земляків писав: «Серце народу — золото чисте». А у вірші «До бою!» закликав до боротьби за волю: «Хто живий — за лук, за стріли! Станьмо, мов оружний ліс!» Основним мотивом поезій та прозових творів Марка Мурави є піднесення національної свідомості українського народу, боротьба за власну державність і незалежність.

До речі, Сильвестр Лепкий перший із галичан почав перекладати твори Вільяма Шекспіра з оригіналу українською мовою. Він — лауреат премії імені Стефана Дубравського.

Отець Сильвестр Лепкий сам складав церковні пісні для рідного українського

народу, зокрема воскресні, дуже поетичні і мелодійні. Деякі з них і досі співають у церквах України й світу. Наприклад, «Христос воскрес!»

Христос воскрес! Христос воскрес!

Радість з неба ся являє,

Пасха красна десь витає.

Радуйтеся щиро нині,

Бог дав щастя всій родині.

Бог дав радість нам з небес:

Христос воскрес! (2).

Христос воскрес! Христос воскрес!

Земленька зі сну збудилась,

В трави-цвіти замаїлась.

Звір і птичка веселиться,

Миром Божим світ краситься.

Люди! Мир дав Бог із небес:

Христос воскрес! (2).

Христос воскрес! Христос воскрес!

Радуйтеся Божі люди,

Най між нами гнів не буде,

Най цвіте любов все Божа,

Чиста, мила, як цвіт рожа,

Бо любов прийшла з небес:

Христос воскрес! (2).

Щира дружба й плідна співпраця еднала славного слов'янського вченого, видатного українського етнографа й фольклориста Володимира Гнатюка з письменником Марком Муравою — отцем Сильвестром Лепким. Як голова Франківського комітету, Володимир Гнатюк запросив його на святкування 25-ліття письменницької діяльності Івана Франка та 100-ліття з часу виходу у світ твору «Енеїда» Івана Котляревського в жовтні 1898 року, про що засвідчує групова світлина, на якій разом із Іваном Франком, Михайлом Грушевським, Володимиром Гнатюком є Марко Мурава (о. Сильвестр Лепкий) та його син Богдан Лепкий.

Крім того, Володимир Гнатюк надрукував низку поезій та оповідань Марка Мурави в «Літературно-науковому віснику», де працював редактором. Отець Лепкий усе життя був сільським священником, але, нагадаймо ще раз, мав і дуже ґрунтовну світську освіту. Відомий український письменник і громадсько-культурний діяч Андрій Чайковський у своїй статті про Богдана Лепкого, вміщеній у «Золотій Липі», писав: «Батько

Богдана о. Сильвестр Лепкий годився на університетську катедру». А щодо освіти теологічної, то досить сказати, що знав напам'ять богослужбові книги, багато місць зі Святого Письма і дивувався навіть єзуїтів величезними цитатами з Гоми й Пелеша.

Батько намагався для своїх синів вибрати професію, яка б найбільше відповідала характерові й природним здібностям кожного. Але водночас зважав на потреби народу, про що з вдячністю згадує син Левко: «Тато так визначив долю хлопців: «Богдан нехай малює, нам треба історичних малярів. Микола (середущий брат) нехай буде педагогом, бо це справа виховання молоді, а його (Левка) дам до кадетської школи. Про цю справу в нас ніхто не думає, а можуть колись прийти часи, що без фахівців не обійдеться. Священиків нам ніколи не забракне...»

Сильвестр Лепкий помер 5 червня 1901 року в селі Жукові Бережанського району, де й похований. Після смерті отця-священника Сильвестра Лепкого його син Богдан присвятив батькові сонет «Пам'яті Марка Мурави»:

*Ему доля не слала під ноги
Пишних коврів для ходу вигоди,
Тільки вічно метала колоди,
Тільки терням тернила дороги,
Тільки радість гасила тугою
І до страви давала отрути.
А щоб лекше і скорше зігнути,
В горду голову била журбою,
Била вічним тремтінням о долю
Безталанного рідного люду,
Аж добила. Від злиднів і труду
Він звалився, як дуб в чистім полі,
Поторощений, а не зігнутий —
І лежить, передчасно забутий.*

Володимир Гнатюк написав некролог «Сильвестр Лепкий» та опублікував його у «Літературно-науковому віснику» (Львів, 1901).

Романа ЧЕРЕМШИНСЬКА,
старший науковий співробітник
етнографічного меморіального
музею Володимира Гнатюка, член НТШ,
НСКУ, НСЖУ.

с. Велеснів Монастирського району.